

Marc Mattheussen: “Vele memorabele momenten beleefd in 50 jaar ZWK”

Vijftig jaar lid van de ZWK! Hij staat er zelf van te kijken.

En ja, als hij als 61-jarige terugblijkt op die beginperiode, moet dat kloppen. Herman Jacobs en de ZWK hadden toen trouwens een dikke vis binnen gehaald, want er was niet alleen Marc in het tweede studiejaar, Ludo in het derde leerjaar en Jan Mattheussen uit het eerste leerjaar, die gezamenlijk toetraden tot de Wandelkring. Ludo hield het later voor bekeken omwille van studieredenen, Jan ging in de verpleging en dus moest ook hij noodgedwongen de kring verlaten. Maar dat Marc is overgebleven, heeft noch hij, noch de ZWK zich ooit beklaagd. Met veel enthousiasme wil hij zijn verhaal en de vele memorabele momenten kwijt aan Eigen Krabbels.

Wat herinner je je nog uit die beginperiode?

Marc Mattheussen: “Dat we elke dag tussen acht uur en half negen repeteerden in de school. Met de ganse familie gingen we ook elke zondag mee naar Sint-Jacob, waar Ludo al mocht meezingen in corona, in zijn witte albe. Dat mocht je pas als je in het vierde leerjaar zat. Maar toen meneer Duysburgh ons daar elke week zag, vroeg hij of ik ook niet kwam meezingen, hoewel ik nog maar in het derde leerjaar zat. Dat mocht. Ik kreeg toen van Patrick Spruyt, Filip Cornelissen en Edwin Spoelders een spoedcursus Gregoriaans.

Maar wat ik eigenlijk toen nog het plezantste vond, waren de spelnamiddagen op woensdag onder leiding van Fred en Leo Jacobs. Spelletjes spelen die ik nog nooit gespeeld had zoals Dikke Bertha, Jagersbal en zovele andere. En uiteraard voetballen en ja, ook nog een beetje zingen.”

Merkwaardige momenten uit die periode?

“Ik zal nooit mijn eerste kamp vergeten. Dat was ook het eerste kamp in het huidige Radeske. We hadden toen een nachtspel en toen het aantal zangers geteld werd, ontbrak er één zanger: mijn broer Ludo was verdwaald geraakt. Ze gaven ons allemaal nog een koek en iets om te drinken, waarna we moesten gaan slapen. Maar ik kon natuurlijk de slaap niet vatten, tot het moment dat ik hoorde roepen: ‘We hebben hem gevonden’. Ik geloof dat ze hem vonden bij een vrouwelijke scoutsgroep, die ook daar in de buurt kampeerde.”

Had je toen al zulke goede stem?

“Zeker. Ik moest herhaaldelijk optreden als solist. Vergeet niet: we hadden toen een vierstemmig knapenkoor. Ik had een goede stem en ik wilde het bovendien ook nog heel goed doen. Daardoor lag ik ook in de bovenste schuif bij meneer Duysburgh. Hem leerde ik mettertijd steeds beter kennen. Tja, we zagen mekaar dan ook elke dag. Met hem trokken we ook elk jaar op onze vierdaagse trektocht,

waarin wel eens wat kattenkwaad uitgehaald werd. En toen Radeske eigendom werd van de club, trokken we daar tijdens de weekends of in alle soorten vakanties naartoe.

Eigenlijk was daar dan niet echt een leider. We waren losgeslagen wild, we hebben daar ontzettend veel geshot, al eens een sigaretje gaan kopen, een kamp bouwen met lege bierbakken van Heineken.

In die tijd leerde ik ook Kamiel (meneer Duysburgh) beter kennen als mens. Hij heeft me trouwens nog leren zwemmen in het Astridbad. Tot we hem kregen als klastitularis in de derde economische van Sint-Norbertus.”

Een hele aanpassing?

“We moesten toen inderdaad een nieuw evenwicht vinden, want hij wilde van zijn kant ook niet beschuldigd worden van favoritisme.

Maar toen ontstond één van de belangrijkste gebeurtenissen met een weerslag op mijn verdere leven: ik leerde Luc Korthout kennen, die dat jaar in onze klas zat. Dat klikte meteen. We waren twee voetbalfreaks en ik begon met hem te praten over de zangers. De spelnamiddagen waren toen verplaatst naar zaterdagochtend tussen 10u en 12u. Ik begon op Luc in te praten en hem te zeggen hoe tof de wandelkring wel was en hoe ongelofelijk het zou zijn dat hij mee in de leiding zou komen van de rakkers samen met Frank Badisco en Jan Van Ryssen. Luc zijn grote bezorgdheid was echter: ‘maar Marc.....ik kan echt niet zingen.’ Maar dat wuifde ik weg met de

melding dat hij niet de enige was in het koor. En ja... wat later werd Luc lid van de wandelkring.

Ik had nogal laat mijn stemverandering en het gevolg was dat ik nog in het knapenkoor zong, als Luc al naar de manstemmen mocht. En terwijl ik braafjes lurkte aan mijn cola's, hoorde ik van Luc dat hij na de donderdagavondrepetitie nog pintjes was gaan pakken in den 'Tram Electric' in de Bresstraat. Hij belandde bij de manstemmen trouwens in een groepje met Guy Tyck, Guido Hurckmans en Edwin Spoelders. Sommigen van hen waren geen onbekenden voor hem daar zij vrienden waren van zijn broer Jan Korthoudt."

Hoe belangrijk was die vriendschap met Luc voor jou?

"In de eerste plaats heb ik via hem zijn zus Lieve leren kennen en zij werd mijn vrouw. Iets wat mijn verder leven zeker bepaald heeft. Maar samen met Luc hebben wij binnen de Wandelkring ook één en ander doen bewegen. Als ik denk aan alle feestjes en recepties die wij samen hebben georganiseerd. Memorabele momenten hebben we samen beleefd!! Luc was altijd mijn partner in crime.

We vormden echt een complementair duo en we verstonden mekaar als geen ander.

Gaande weg leerde Luc ook Meneer Duysburgh zeer goed kennen en dat zorgde voor een hechte vriendschap, die tot het overlijden van onze leider zou duren. Ikzelf had ook een goede verstandhouding met Kamiel. Ik was een goede voorzanger en groot was de vertwijfeling toen bleek dat ik niet kon aanwezig zijn op het feest van de waterklerken. Dat was voor meneer Duysburgh één van de belangrijkste optredens van het jaar, want zijn broer zat daar in het bestuur. Maar mijn ouders hadden beslist om kort na Kerstmis naar de familie in Schoonbroek te trekken. De oplossing bleek simpel: Kamiel zou me met de trein komen halen in Mol en hij reisde 's avonds terug met de bus van Antwerpen, via Turnhout, naar Schoonbroek. Wij kregen op het feest bij de waterklerken een grote zak snoep, maar die was nagenoeg op toen we bij mijn familie aankwamen en de volgende dag stevig buikpijn hadden."

Was het met al jouw activiteiten, met jouw job en met jouw huisgezin niet moeilijk om de motivatie te behouden en te blijven zingen?

"We stelden bij het koor ook wel een aantal dingen in vraag. Het Ceciliadiner b.v. verliep nogal volgens klassieke scenario's met Herman Van Essche als ceremoniemeester. Op het einde van het diner werd er nog driftig rond gegaan met cognac voor bijna uitsluitend de oudere leden. Dat stond ons niet aan en Luc en ik

organiseerden zelf een gourmetavond met als dessert kleine pannenkoekjes die soms naar elkaar werden gesmeten.

In de zeventiger jaren was er bij de ZWK een nogal stevige hiërarchie tussen oud en jong. Dat leeftijdsverschil werd echter stilaan overbrugd door een volgende generatie zoals Guido Bontenakel, Willem De Cock en onze wijnkenner bij uitstek, Hugo De Maeyer.”

Mettertijd hebben jullie dan zelf het Ceciliadiner georganiseerd.

“In een eerste fase gingen we samen met de kok van de school en meneer Duysburgh rond de tafel zitten om het menu te bespreken. Eikel punt was altijd om het eten warm op de tafels in de studiezaal te krijgen. Ook daar vonden we een oplossing voor door sommige gerechten te gaan opwarmen beneden in de kelder waar er kooklessen werden gegeven. Toen de kok van de school plotseling overleed zijn we op zoek moeten gaan naar een traiteur die de garage van de school op een avond omtoverde tot een (industriële) keuken.

Robert, toenmalige kok van het St.-Jan Berghmanscollege, heeft samen met zijn partner jaren voor ons lekker gekookt! Voor de wijnkeuze van het souper en ook andere feestjes gingen we dikwijls te rade bij de sommelier van de wandelkring of te Hugo De Maeyer. Hij adviseerde ons welke wijn we moesten nemen bij welk gerecht en hij kocht dan alle flessen aan (uiteraard aan een voordelig tarief) die dan in afwachting van het feest bij mij in de kelder op de juiste temperatuur werden gestockeerd.”

Bij jullie generatie was de poppenkast ook een populair item.

“Klopt. Ook de poppenkast hebben we overgenomen van de oudere generatie. Dat gebeurde onder leiding van Frank Badisco, die de bestaande teksten bewerkte, terwijl zijn moeder zorgde voor een nieuwe aankleding van de poppen. Dirk De Graeve zorgde er voor dat doeken herschilderd werden en dat decors werden aangepast of zelfs volledig vervangen werden. Even later kwam er nog een grotere omwenteling toen de vader van Marc Neelen, leraar metaal aan het Don Boscollege in Hoboken, met een vernuftig buizensysteem de mogelijkheden verbreedde. Vezelplaten erop met de mogelijkheid open gelaten voor ‘live’-scènes en zelfs voor lichtbakken. Dat maakte dat we niet alleen met Nieuwjaar voor de

kinderen, vaders en moeders van de ZWK konden optreden, maar ook voor groepen zoals Egemin, Racing Kiel, Colette en zelfs – na een uitgebreide kennismakingsronde op de boten van de Ierse rivier Shannon – een gastoptreden in de schuur van een industrieel in Ruddervoorde bij Brugge.”

Maar daar kroop toch allemaal veel tijd in. Lukte dat altijd?

“Ik had het voordeel dat we met de komst van Lieve ook een vrouwenstem bij de poppenkast hadden. Nadien zou ze zelf ook meedoen met de toneelvoorstellingen. Maar dat waren inderdaad drukke weken: repetitie donderdag, missen op zondag, verder poppenkast, feestjes en concerten voorbereiden en één maal per maand kwam daar nog een kaartavond bij.

Alle krediet daarvoor komt zeker ten goede van Lieve, ook al omdat ze wist dat de zangers mijn lang leven waren. Later kwamen daar nog drie zonen bij, waarbij onze Dries het tot in de nationale jeugdreeksen bij Westerlo schopte, met alle verplaatsingen naar trainingen en wedstrijden van dien. Later kwamen daar beroepshalve nog vele reizen naar het buitenland bij. Dus: dikke chapeau voor mijn echtgenote Lieve!”

Kreeg al dat werk eigenlijk de nodige waardering binnen de kring?

“Die vriendschap binnen onze poppenkastclubje Paljas was van een ongelooflijke sterkte. We vormden bijna een kring binnen de kring en daar was meneer Duysburgh op een bepaald moment zelfs bang voor. Het waren dan ook legendarische optredens met ‘Blondinnetje’, het ‘Scheppingsverhaal’ met Leo Segers in de rol van God en zelfs een gezongen stuk ‘Smrntwsk’ geschreven door Jan Leyers en Hugo Mathijssen, waarin Luc en ikzelf de gebroeders Karamazov speelden. Tijdens de verandering van de decors, werd er aan de andere kant van de scène een doek geopend, waarin wij de aandacht van het publiek afleidden met een reeks hilarische tussenteksten en soms wel improvisatie, waardoor we haast niet verder konden van het lachen.

Memorabele opvoeringen. We hebben zelfs nog het 50-jarig bestaan gevierd van Paljas in de studiezaal van de school met een fantastische kaas- en wijnavond en daar hebben we tot in de vroege uurtjes van nagenoten, met zelfs nog een onverwacht gastoptreden van de mannen, die in vroegere jaren met die poppenkast begonnen waren.”

Je werkt(e) ook nagenoeg jouw hele leven in de maritieme sector van de haven van Antwerpen. Waaruit bestond die job?

“Ik was commercieel verantwoordelijke van een Antwerps bedrijf gespecialiseerd in het importeren en exporteren van groepage-ladingen. Sommige bedrijven hadden niet altijd voldoende lading om zelf een container te vullen en verscheepten met ons dan deelpartijen naar de rest van de wereld. Wekelijks maakten we zelf in ons magazijn eigen groepagecontainers waar al deze goederen werden in geladen. Onze overzeese agent op bestemming ging dan op zijn beurt deze containers in zijn

magazijn lossen en alle deelpartijen afleveren aan de klanten. Mijn taak bestond er in om klanten te zoeken in binnen- en buitenland die dit concept genegen waren.

Ik had dus klanten in België, maar ook in Duitsland, Zwitserland, Frankrijk... En om die te bezoeken, was ik soms maandelijks 14 dagen van huis weg. Ik ben ook een paar maal naar China geweest, jaarlijks naar Sao Paulo in Brazilië, Buenos Aires in Argentinië, de USA... Het was al enkele jaren sluimerend, maar in 2010 besloot ik – in samenspraak met Lieve uiteraard – om te starten als zelfstandige. Ik had klanten over heel de wereld en dat maakte het zeker niet gemakkelijk voor mijn omgeving. Geen enkele dag vakantie meer, 24 uur op 24 ter beschikking staan als er ergens iets misloopt. Ook hier weer moet ik Lieve bijzonder dankbaar zijn, want tot op de dag van vandaag heeft zij mij altijd door dik en dun gesteund!

Als we dan toch eens met vakantie gingen dan werd mijn hotelkamer omgetoverd tot een klein kantoor. De kwaliteit van het bed en het uitzicht van de kamer waren niet belangrijk.....als er maar goede wifi was!! Zo gebeurde het soms dat we samen 's ochtends aan het ontbijten waren en dat ik asap naar de kamer moest om een nijpend probleem op te lossen en wanneer dat ik dan een half uur of een uur later terugkwam, was Lieve niet echt 'amused'! Dat was even beeld zonder klank. 'Is dat vakantie?'. Ze had gelijk, maar anderzijds was er mijn trots dat ik dit zelfstandig bedrijf uit de grond gestampt had en dat de grote firma's toch voor mijn diensten kozen omdat ze bij mij zeker waren van een goede service en de nodige garanties."

Hoe lang wil je dit nog volhouden?

"Mijn drijfveren om het te blijven doen, waren: gezond blijven en er plezier aan blijven bewaren. Maar door Corona – en soms ook nog door een schip dat in het Panama-kanaal alle doorgang blokkeerde – staan we dikwijls voor heel moeilijke situaties. Dan wordt het ook wat meer stresserend en krijg ik minder plezier in de job. In principe zou ik volgend jaar met pensioen kunnen gaan. We zien wel wat het wordt."

Het is algemeen geweten dat je ook een voetballiefhebber bent...

“Ik ben inderdaad een ‘freak’. Maar ik heb zelf nooit een jeugdopleiding gehad. Op de speelplaats van de school behoorde ik in die matchkes tot de cracks, hé! Luc speelde bij Racing Kiel en hij bleef zo lang aandringen, dat ik op de duur ook ging voetballen. Ik heb dan in het Kielpark nog enkele mooie jaren meegemaakt. In het tweede elftal van Racing Kiel kon ik niet meedoen, want die speelden op zondagochtend en dan moest ik in missen gaan zingen. Maar bij de derde ploeg zijn we enkele keren kampioen gespeeld en uiteindelijk belandde ik samen bij Luc in de eerste ploeg. Maar toen ik 26 of 27 jaar was, scheurde ik de kruisbanden en werd ik – zoals alle grote voetballers (*lacht*) – geopereerd door dokter Martens. Na zes maanden was ik opnieuw speelklaar, maar al na één helft voelde ik dat het niet meer ging en ben ik gestopt. Ook daar weer memorabele herinneringen. Vooral nà de match. In de Familiekring gingen we dan iets drinken, maar er waren twee groepen, die elk een ‘pot’ hadden voor de consumpties: de vrienden van de ZWK en die van Racing Kiel. En als ik van de ene groep naar de andere ging, moest ik steeds enkele achterstallige pintjes inhalen ☺ ...”

Nooit verwijten gehad van de kinderen dat ze jou misten?

“Als ik daar nu met hen over praat, vinden ze dat eigenlijk niet storend. Hoe meer ik verdiende, hoe meer zij daar ook konden van genieten. Maar natuurlijk heb ik een aantal verjaardagen en feestjes gemist. Soms kregen de kinderen wel eens tranen in de ogen als ik weer eens vertrok, maar even later vochten ze onderling om bij mijn afwezigheid in het bed te kunnen liggen bij hun moeder. Daar bestond zelfs een beurtrol voor.”

Wat vind je zelf de hoogtepunten uit die 50 jaar ZWK?

“Zelf heb ik altijd veel plezier gehad aan alle feestjes die we organiseerden en waar ik ook wel veel tijd instak. Eén van de hoogtepunten daarin was zeker de eerste gourmetavond, die we organiseerden.

Een ander hoogtepunt was het 75-jarig bestaan van de ZWK, een feest waarop ik niet aanwezig was. Lieve haar broer Jan was de avond voordien getrouwd en toen we thuis kwamen, zei mijn hoogzwangere vrouw dat ze precies voelde dat ‘het’ zo ver was. Even geslapen, maar niet lang, want we moesten echt wel naar het moederhuis. Op die afdeling hebben ze de hele dag telefoontjes gekregen van de vrienden die wilden weten hoe alles verliep. Om half tien ’s avonds was het dan zo ver. Een voorspoedige geboorte van mijn eerste zoon. Om kwart voor tien heb ik tegen Lieve gezegd dat het voor haar een zware dag geweest was en dat ze nu maar moest rusten. Ik intussen dus naar Linkeroever, waar het feest plaatsvond. Alle vrienden wachtten me op, vormden een erehaag en met de adrenaline van die geboorte nog in mijn lijf, werd dat daar een feestje, dat op het Kiel eindigde rond vijf uur ‘s morgens.”

Nadien nog hoogtepunten?

“Zeker. Zo was er het 100-jarig bestaan van de kring. Ik zat toen wel niet in het bestuur, maar samen met alweer Luc maakten we er toch weer een belevenis van met een schitterend diner in Het Pomphuis, gevolgd door een ‘after-party’. Bij de hoogtepunten reken ik zeker onze reis naar Amsterdam

en het optreden met de 2de symfonie van Mahler in het befaamde Concertgebouw. We maakten er toen een heerlijk (en zonnig) weekeinde van. Ik denk ook altijd met veel plezier terug aan de keren dat we de Carmina Burana zongen en het Requiem van Mozart. Ook onze meest recente uitvoering van ‘Carmen’ vond ik toch wel heel geslaagd. Vele zangers spreken vol lof over de optredens in de opera, maar daar vond ik niks aan. Ik was trouwens ook niet altijd even gelukkig met de muziekkeuze, maar dat is natuurlijk subjectief.”

De klassieke vraag: hoe kijk je aan tegen de toekomst van de ZWK?

“Een moeilijke. Verschillende mogelijkheden. Mensen van onderuit bij zoeken. Maar hoe? Of met een andere kring samen gaan. Dan verlies je misschien wel je eigen identiteit, maar wellicht ontstaat er dan een nieuwe identiteit. Vermits er nog weinig mannenkoren bestaan, denk ik dat het dan weer niet opportuun is om samen te gaan met een gemengd koor.

Het is ons de laatste jaren toch al wel gelukt om enkele geslaagde uitvoeringen te realiseren met andere gemengde koren. Toch blijf je je een beetje bevreesd afvragen wie eventueel het licht uitdoet. Misschien moeten we in dat geval maar zorgen voor een mooie afsluiting in plaats van kunstmatig in leven te blijven of te eindigen als een afkooksel van het koor dat we ooit waren.”

Heb je in feite nog tijd voor andere activiteiten of hobbies naast jouw job en jouw ZWK-activiteiten?

(lacht) Ik ben ook nog wel geïnteresseerd in andere vormen van cultuur. Met enkele vrienden van de ZWK hadden we elk jaar een soort ‘cultuur surprise’, waarbij één iemand of één gezin de anderen uitnodigt voor een onverwacht evenement, concert of toneelvoorstelling, waarna we met z’n allen nog samen iets gaan drinken. Ik hou ook van lekker eten en het is plezierig dat mijn oudste zoon een gepassioneerde hobbykok is.

Voor het overige zijn er een aantal sportgerelateerde zaken. Zo heb ik enkele jaren de zaalvoetbaloedelingen van mijn zonen, ‘Hangover 69’, gesponsord. Intussen speelt er nog één zoon in het zaalvoetbal.”

Je hebt al een stukje van de wereld gezien, maar staan er nog een aantal reizen op de ‘bucket list’? Of gaan de kleinkinderen voor?

“Wij hebben drie kleinkinderen en een vierde op komst in februari 2022. Die zien we heel graag. Maar we hebben steeds aan onze kinderen gezegd dat het nu aan hen is om ze op te voeden. In noodgevallen – als ze ziek zijn b.v. – zullen wij natuurlijk in de mate van het mogelijke inspringen. Dat staat ook vast. Qua reizen zijn we er nog niet helemaal uit. Lieve zou heel graag eens naar Australië en Nieuw-Zeeland gaan. Ikzelf zou graag de westkust van de Verenigde Staten afrotsen. En verder wil ik wel eens kijken hoe steden geëvolueerd zijn op twaalf jaar tijd. Want toen bezocht ik voor het werk Shanghai, een aantal andere Chinese steden, Sao Paulo, Buenos Aires...”

Je hebt nog altijd één van de betere stemmen van het koor. Doe je daar iets speciaals voor?

“Ik maak me daar eigenlijk precies wat zorgen over. Ik heb rugklachten, maar ik krijg ook last met mijn stem. Na vijftien minuten zingen, kan die stem plots overslaan. Niet leuk. Zeker omdat wij in de eerste stem steeds de hoogste noten – en meestal ook het dragend stuk van het lied – moeten zingen. Bij de manstemmen ben ik altijd eerste tenor geweest en wij hebben toch nog steeds een hecht groepje zangers dat deze toonhoogte gestalte kan geven. Het doet me b.v. veel plezier dat ook Hugo De Maeyer nog steeds deel uitmaakt van ons groepje. Weet je dat we aan hem steeds veel plezier beleefden: niet alleen als wijnkenner, maar hij was misschien zelfs nog beter dan Xavier De Baere (alias Lucas Van den Eynde) als professionele afscheidnemer. Als Hugo naar huis ging, kon het soms een tweetal uren duren vooraleer hij écht naar huis ging en zijn echtgenote al drie keer haar mantel had uit- en aangeschoten. Je merkt het: nog steeds een toffe bende.”

Antwerpen, stad van U

We hebben er jaren gezongen.

Vanuit onze verheven positie de koppen geteld.

Met een kwart-oor geluisterd naar de verkondiging van de Blijde Boodschap.

Het orgel meerstemmig begeleid met de luidruchtige verkondiging van onze eigen besognes.

De orgelman pontificaal de rug toegekeerd toen hij, na het 'Ite missa est', gratis voor niks zijn heerlijke masterclass als toegift serveerde.

We hebben er een woord gemunt dat staat voor de onzalige dagen van het moment. Al stierf onze hoogsteigen Corona na verloop van tijd een stille dood.

Het reddende serum, een injectie met vers bloed, bleek niet voorhanden.

Spijtig, maar het moet gezegd, die weggemoffelde pilarenbijters, de bassen en tenoren dus, hoorden daar niet en werden trouwens door de gelovigen nauwelijks gehoord.

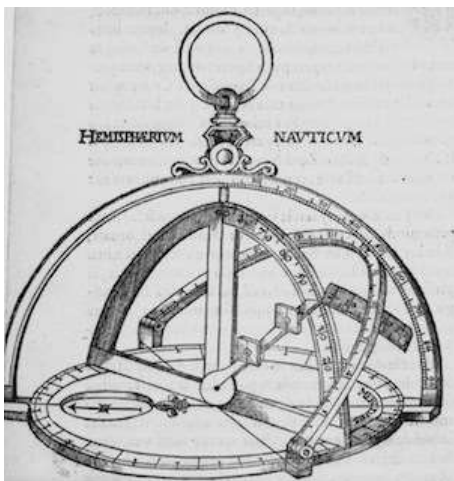
Waren we er ons, beneden of boven daar in Sint-Jacob, ten volle van bewust dat we ons niet alleen in het huis Gods bevonden, maar ook in een heus museum?

Toen enkele jaren geleden een aanvang werd gemaakt met een grondige restauratie van de kerk, kreeg de ZWK zijn C4. De patrons gebruiken daarvoor meestal heerlijke formuleringen genre 'in het kader van een herstructurering'.

Zingen onder de gewelven van de kerk zit er waarschijnlijk niet meer in.

Maar wie destijds weinig of geen oog had voor de museale functie van het gebouw kan voortaan zijn schade inhalen. De eerste fase van de restauratie is blijkbaar achter de rug en sinds begin november is de kerk weer toegankelijk als museum.

Volgens de krant De Standaard herbergt het gebouw zelfs 'één van de belangrijkste kunstcollecties van Antwerpen'. Dat Rubens en aanhang er hun laatste rustplaats hebben, weet onderhand het kleinste kind. Wat het misschien niet weet, is dat ook ene Michiel Coignet er onder een steen ligt. Dat moet volgens zijn indrukwekkend palmares ooit een beroemd astronoom, wiskundige, cartograaf en instrumentenbouwer geweest zijn. We laten een ietwat verbouwde journalist van voornoemde krant, die Michiel ook niet meteen wist te situeren, aan het woord.

Wie was die Coignet dan wel? Laten we hem de 'hofintellectueel' noemen van de Spaanse landvoogden Albrecht en Isabella, die eind 16de en begin 17de eeuw over onze contreien regeerden. Met die voorname status kon de Antwerpenaar zich ook postuum van een plekje onder de vloer van de Sint-Jacobskerk verzekeren.

Onbekend was Coignet in zijn tijd allerminst. Zijn wetenschappelijke instrumenten vonden gretig aftrek bij astronomen, landmeters, ingenieurs en zeevaarders.

Voor die laatste bedacht hij zelfs een verbeterde methode voor de positie-bepaling op zee. De Engelsman Francis Drake maakte er dankbaar gebruik van om rond de wereld te varen. Nieuw ontdekte gebieden voegde Coignet in de vorm van kaartupdates zelf toe aan bestaande atlassen.
(De Standaard 05/11/2021)

'Een vergeten Antwerpse hemelbestormer' titelde de krant het artikel.
Aan U om deze verre voorloper van de routeplanner, voor of na een Meir-wandeling, even een eresaluut te gaan brengen.
Vergeet Jordaens en de anderen niet.
En uw mondmasker.

Tot 1 januari 2022 kan je nog even persoonlijk binnenlopen in Sint-Jacob om een blik te gunnen op het eerste renovatieresultaat.

[Antwerpse Sint-Jacobskerk weer \(even\) toegankelijk na eerste restauratiefase \(msn.com\)](#)

Of kijk nog even hoe het vroeger was in de videomontage in onze ZWK-concertenreeks tijdens een Goede Week. (EK Maart 2021)

Antwerpen, stad van pestkoppen

‘Hersenen willen lezen’ is de titel van een minuscuul boekje dat ik onlangs in handen kreeg. Zo rond dezelfde tijd schreef een gerespecteerd tijdschrift dat, volgens de Wereldgezondheidsorganisatie, lezen een positief effect heeft op welzijn en gezondheid.

En omdat ik ondertussen een beetje uitgekeken ben op de apocalyptische boodschappen die ons dag na dag via het scherm door de strot geduwd worden, nam ik een ferm besluit. Op verzoek van mijn hersenen en met het oog op mijn welzijn en gezondheid, schafte ik me een boek aan. ‘t Was er een met een fraaie cover en een titel die niet meteen een dreiging van diepzinnige lectuur inhield: ‘Antwerpen’.

‘De gloriejaren’ stond er nog onder de titel, zodat mijn vrees dat ik de geschiedenis van dat oord aan de Schelde van A tot Z zou moeten doorworstelen meteen weggenomen werd.

Wat die ‘gloriejaren’ dan wel waren, vroeg ik me af. Zelf ben ik in de stad geboren in een periode die bezwaarlijk die waarderende kwalificatie verdient. Recent werd ze trouwens nog beschreven in een boek met de omineuze titel ‘Elke dag angst’.

Volgens de auteur beginnen die fameuze jaren zo rond 1500.

Tussen haakjes: die man heet Michael Pye, een Engelsman die het boek in zijn moedertaal en eigenlijk voor eigen publiek schreef. Niet zonder resultaat trouwens, want de Engelse recensenten konden het boek best smaken.

‘Antwerp is the star of this charming and rather lovely history’.

Aldus de Engelse krant The Guardian.

Er werd hard gewerkt en verwerkt in die ‘charming’ stad, gekocht en verkocht, omarmd wat mocht, en oogluikend toegestaan wat niet mocht.

Wie geld had, kon er alles kopen wat de wereld in aanbieding had, van geneeskundige kruiden tot kunstwerken van artiesten met naam en faam.

Vrouwen konden er probleemloos hun mannetje staan – één op de tien kooplieden was een vrouw – en op hun mondje waren ze ook niet gevallen, want vaak spraken ze verschillende talen. En dat ze ook konden schrijven, bewees een zekere Anna Bijns.

Dat hun mondje op tijd en stond ook nog andere diensten verleende, kan afgeleid worden uit de opmerking van een wat onthutste bezoeker ‘Kussen is hier iedereen toegestaan, overal en altijd’.

Wetten tegen de ketterij laptten die van ’t Stad spitsvondig aan hun laars, want het woord ‘Inquisitie’ stond in hun woordenboek in kleine lettertjes gedrukt.

En was uitgerekend boeken drukken niet één van hun visitekaartjes?

Gelukkig maar. Onderwijs werd daar aan de Schelde zeer ernstig genomen.

Een op de tweehonderd inwoners gaf wel les in iets.

Ter vergelijking: in een andere chique stad in die dagen, Lyon, was dat één op de vierduizend. Niet te verwonderen dat de sinjoren – nog altijd – betweters zijn.

Nieuwkomers werden er zelden met een scheef oog bekeken.

En dat waren niet alleen Limburgers of West-Vlamingen of andere verdwaalde zielen.

Met uitzondering van Lissabon woonden er in geen enkele Europese stad zoveel Afrikanen. 'Morianen' werden ze genoemd, een woord dat ons nog vertrouwd in de oren klinkt.

Tussen 1526 en 1542 arriveerden er in de stad zowat tweeduizend 'vreemdelingen' per jaar. Het klinkt een beetje cynisch, maar op een bepaald moment vormden ze als het ware een reserve nadat Antwerpen weer eens die ongenode gast, de 'Zwarte Dood', op bezoek kreeg die heel wat stedelingen uiteindelijk fataal werd.

De vroede vaders van toen moesten geen rekening houden met een resem politieke partijen en partijtjes, drukkingsgroepen allerhande, een regionale of een federale overheid. En de keizer met zijn vreselijke Habsburgse kin die kon de pot op, desnoods die van Olen! Zo hadden de bestuurders hun handen vrij om kordaat de pest te bestrijden en zo mogelijk buiten de deur te houden.

We doen een greep uit de maatregelen die Pye vermeldt.

Diners voor meer dan tien gasten werden verboden.

Uit een huis waar pestlijders vertoefden, mocht maar één persoon – op de minst drukke uren! – naar de markt. Ook burens konden ingeschakeld worden om boodschappen te doen.

Het was niet toegestaan om voorwerpen uit een geïnficeerd huis ter bewaring aan te nemen.

Kinderen mochten niet naar school.

Producten afkomstig uit plaatsen waar de pest heerste, werden geweerd.

De Antwerpenaars werden verzocht om regelmatig te biechten zodat ze op hun sterfbed gegarandeerd in staat van genade verkeerden.

Op een bepaald moment werden drie kerken speciaal gereserveerd voor mensen die onder één dak woonden met geïnficeerde medebewoners.

Al genoten ze niet de status van de huidige knappe koppen uit de medische wereld, toch hadden de toenmalige doktoren ook hun eigen mening over de kwaal.

Misschien kunnen we hun recepten ook nu nog ter harte nemen.

Doe het rustig aan, eet noch drink te veel, vermijd seks (want zoiets zet de kanalen van het lichaam open), doe op tijd en stond een aangename babbel met je vrienden, bespeel een muziekinstrument, hou je gebit proper en zuiver de lucht met rozenwater.

Verder schrijft Pye, en we citeren nu letterlijk:

Het was gewoon niet mogelijk om de stroom mensen die een drukke handelsstad uit of in wilden tegen te houden, en dus probeerde het stadsbestuur alleen de gevaarlijkste reizigers buiten de poort te houden. Nadat in 1553 de pest was uitgebroken in Keulen, kwam Antwerpen met een hele serie nieuwe regels. Op 27

juli moesten herbergiers melden als er twee weken daarvoor iemand uit Keulen was gearriveerd. Tien dagen later 'bleek dat men zich niet goed aan het voorschrift hield' en mochten mensen uit Keulen helemaal niet in de stad zijn. Op 1 augustus werd dit aangescherpte voorschrift nog een keer aangeplakt. Meer dan een maand later bleek dat mensen uit Keulen en ook uit Koblenz en Frankfurt op de Beurs [van Antwerpen] actief waren. Die kregen de aanzegging dat ze binnen drie dagen moesten vertrekken. Iedereen die in Frankfurt naar de Messe was geweest, moest acht dagen in quarantaine blijven, minstens een mijl buiten de stadsmuren. Er ontstond een nieuwe markt in officiële, handgeschreven certificaten waarmee mensen konden aantonen dat ze niet aan de dodelijke ziekte leden. (pagina 98)

Voor de goede verstaander: de pest raasde regelmatig over de stad.

Het draaiboek om ze te bestrijden lag dus klaar.

Voor wie niet de pest heeft aan boeken, kan ik 'De waanzinnige veertiende eeuw' van Barbara Tuchman aanbevelen. In dit al wat oudere maar vaak herdrukte boek komen o.a. de grote pestepidemieën in het Europa uit voornoemde periode aan bod. Voor wie toevallig in de buurt van Sint-Jacob is verzeild, beveel ik een ingetogen knieval aan voor het altaar – met de retabelpanelen – van onze goede vriend en pestheilige Sint-Rochus.

Voor wie de pest heeft aan lezen:

Sorry (en bedankt dat u het gehaald hebt).

Advertentie

Johan Van Asch

Verzekeringmakelaar

Lid FVF Federatie voor Verzekerings- en Financiële tussenpersonen **FSMA**
11081A

Gsm 0479 98 10 65 *Verzekeraar van het Radeske*

Ondernemingsnummer 0525.898.564

Agentschaphouder Baloise Insurance en Euromex

Je Makelaar
Je beste
Verzekering

Sure on this Shining Night

Niets vermoedend zongen we nog allen op 16 december in het jaar 2017 nog enkele motettekes voor onze 'Koning'. Samen met de dames van Voces Aequales die de engelengeluiden vertolkten, brachten we in de kerk van Sint-Anna-ten-Drieën op Linkeroever een kerstconcert.

Luister nog even met ons mee naar enkele fragmenten van dit toch zo stemmige concert en bekijk ondertussen de schaarse foto's die we ervan konden bemachtigen.

En wees er nog even stil van want ieder jaar komt in welke gedaante ook Kerstmis in onze dromen weer.

Drukknop naar dit
kerstconcert

Weet je dat...

...we een heel drukke novembermaand achter de rug hebben met grote aanwezigheid op al onze repetities. Zie foto.

...we ook op onze trouwe supporters konden rekenen bij de 11-novemberherdenking en de uitvoeringen in onze vaste kerken. Zie foto.

...we dan nog willen zwijgen over de traditioneel druk bijgewoonde Cecilia-diner. Zie foto.

...we op 5 juni (2022 hopen we) gaan genieten van een prachtige dag. Dan vieren we immers – met enige vertraging – het 50-jarig bestaan van Radeske. Een reden voor de werkploeg om er alles nog eens chique te maken.

...de gegadigden zich niet moeten bekommeren om de vraag hoe ze er zullen geraken, want dat de organisatoren vervoer voorzien.

...we afscheid moesten nemen van Barbara en Jos.

De werkploeg beseft nu al dat ze hun goede zorg over Radeske zal missen.

...de werkploeg van Radeske op zoek is naar nieuwe conciërges. Geïnteresseerden mogen zich altijd wenden tot Luc (luckorthoudt@telenet.be). Er wordt een eerlijke selectieprocedure gegarandeerd.

...leden van het bestuur werden aangesproken om deel uit te maken van de GEMS, waar ze mensen met gezond verstand best kunnen gebruiken. Helaas moesten ze hun prioriteiten elders leggen.

...het bestuur grommende reacties kreeg uit de kring na de beslissing om de activiteiten tijdelijk stop te zetten. Begrijpelijk, de meesten willen immers graag een potje zingen en een potje drinken.

...het bestuur een dikke proficiat kreeg van een vooraanstaand dokter voor dezelfde beslissing. Zelfs het 'Overlegcomité' is nu mee.

...wij allemaal mee duimen opdat onze leden en families van onze leden gespaard blijven van het Corona-virus of er zo snel mogelijk vanaf geraken.

...onze vrienden van de Sint-Anna-ten-Drieënkerk op Linkeroever op vrijdag 17 december om 20u een meezing-kerstconcert organiseren, voor zo ver de situatie het toelaat.

...onze vrienden van de Chorale in de Elisabethzaal een concert ten beste gaven met mondmaskers voor alle zangers. Naar verluidt schrok niemand echt erg in de zaal.

...wij in de donkere decembermaand ook denken aan onze leden of ex-leden die zich in een zorginstelling bevinden. Geef gerust een telefoontje aan Guido Bontenakel (03/3031840) of Guy Davidson (0497/591943) of André Fordel (0492/462929).

...het best zou kunnen dat je op zaterdag 18 december een aantal zangers in het stadscentrum kan tegen komen, waar ze zingen voor een goed doel. Als het allemaal nog mag en kan en allicht met mondmasker in een wedstrijd 'wie is wie'?

Personalia:

Overlijden:

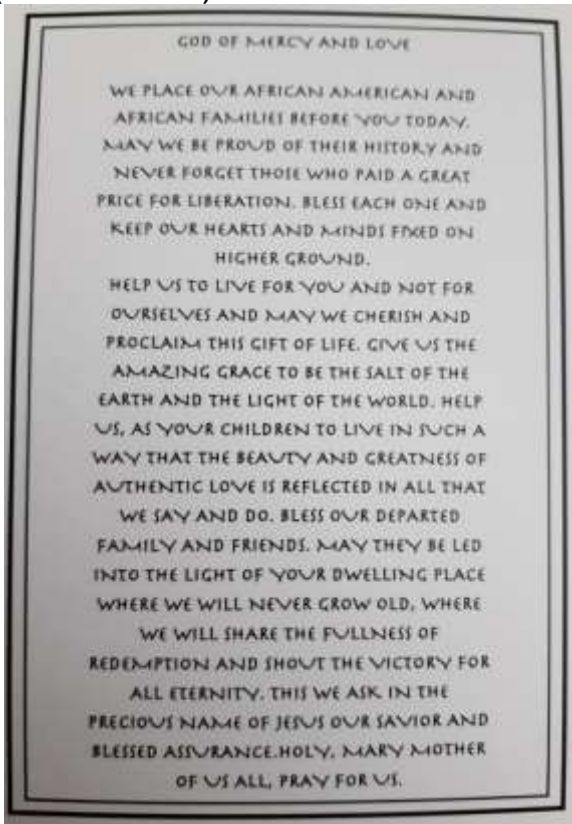
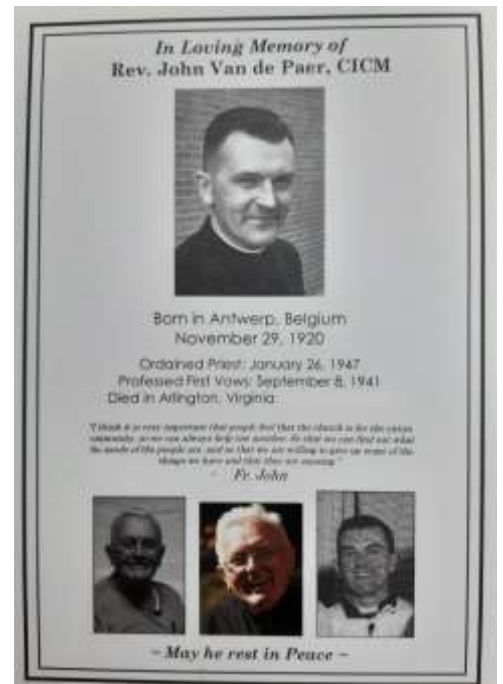
Pater Jan Van de Paer (1920 – 2021)

Jan Van de Paer bereikte de gezegende leeftijd van 100 jaar, drie jaar meer dan zijn geliefde broer Herman Van de Paer.

Zijn schoonzus, Annie Van Essche, weet nog wel één en ander te vertellen over één van de laatste nog overlevenden in de rijke ZWK-missionarisgeschiedenis.

“Kort na het begin van de tweede wereldoorlog begon Jan met zijn studies en in januari 1947 werd hij officieel tot priester gewijd. Hij is dat dus ruim 74 jaar gebleven.

Aanvankelijk wilde hij missionaris worden in Afrika, maar toen dat niet doorging, trok hij naar de Verenigde Staten. Daar trok hij zich in het bijzonder het lot aan van de (onderdrukte) zwarten.

Ik herinner me dat hij ooit mee optrok in een betoging voor de rechten van de zwarten in Amerika. Hij was ook iemand die met zijn handen vele zaken heeft gerealiseerd, zoals een ‘rollerscating’ voor de zwarte jongeren.

In Arlington nabij Washington, waar hij als één van de paters van Scheut verbleef, heeft hij ook ooit eens de grote poort uit haar hengsels gehesen, hij heeft ze helemaal geschuurd en weer opgepoetst.

Hij was niet alleen iemand die aangenaam en vrolijk was in de omgang, maar vooral een hardwerkende mens. Wij zijn hem gaan bezoeken in de Verenigde Staten en als hij eens uitzonderlijk overkwam naar Europa, zagen we mekaar natuurlijk ook. De laatste jaren verliep het contact alleen via de telefoon. Maar ik heb.

niks dan goede herinneringen aan de broer van mijn man,” weet Annie.

Ook hem zullen we ten gepaste tijde herdenken, samen met onze andere overledenen van de voorbije jaren.

Nog steeds een dikke streep door onze activiteiten :

In de nabije !!!!! en verre toekomst :

Zaterdag 18 december 2021 – v.a.
14u00 tot 17u00

Kersttocht door de Antwerpse
middenstad

Werkten mee aan dit nummer:

Guido De Graeve, Marc Mattheussen, Rik Neel, Jenny Backx, Luc Korthout, Tony Ah Munn, Ludo Engelen, Annie Van Essche, Johan Clerckx, Raf Van Bortel, Marcel Coppens (v.u.).